

VIAȚA ȘI OPERA ACADEMICIANULUI NATALIA GHEORGHIU – O EVOCARE

Motto: „Non omnis moriar”

(Nu voi muri de tot) – Horatius, Odae, 3, 30, 6.

„Nu voi muri de tot: din mine o parte, partea cea mai mare, va înfrânge Moartea și, prin slava ce-mi vor înălța urmașii, Eu, în orice veac la fel de tânăr, voi crește fără încetare”.

Ce poate fi mai plăcut și laudabil decât actul de a pune în lumină omul, cu inteligența și creația sa, de a sublinia aportul și importanța realizărilor sale.

Mă refer la filele din viața, creația și activitatea Academicianului Natalia Gheorghiu căreia i-a fost destinat să fie studentă la facultatea de Medicină a Universității din București, care a reușit să supraviețuiască războiul, să înfrunte urmările acestuia și, în pofida timpurilor, să-și mobilizeze forțele de lucru pentru a se dedica nu numai activității didactice, științifice, practice dar și cele administrative. A fondat și a dezvoltat la nivel profesional un serviciu – cel al Chirurgiei pediatrice. Concomitent Domnia sa a promovat și în profesie.

Academicianul Natalia Gheorghiu a contribuit la lichidarea urmărilor nefaste ale războiului, a organizat sistemul de dispensarizare.

Natalia Gheorghiu – al cărei nume îl poartă Clinica Universității și Centrul Științifico-practic de Chirurgie Pediatrică din aprilie 2002, a făcut o carieră strălucită de Chirurg și organizator, de prorector pe procesul didactic și științific al Institutului de Stat de Medicină (în prezent Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”), contribuind considerabil la reformarea radicală a serviciului chirurgical acordat copiilor din R. Moldova.

În acea galerie a iluștrilor savanți care au contribuit la dezvoltarea medicinei în republică și au slujit cultura medicală națională un loc deosebit îi aparține savantului Natalia Gheorghiu.

Edificiul chirurgiei din Moldova a fost înălțat de personalități marcante, trudituri modești, cărora le-a revenit un aport neprețuit la zidirea lui.

Natalia Gheorghiu este una dintre persoanele a cărei bogată experiență chirurgicală, didactică și științifică o considerăm un model demn de urmat. Ea s-a învrednicit de titlurile Dr. Habilitat în Științe Medicale, Profesor universitar, Membru Corespondent al Academiei de Medicină din Rusia; Om Emerit în Științe, Medic Emerit, Cavaler al Ordinului Republicii Moldova, Cetățean de Onoare al Orașului Chișinău.

Natalia Gheorghiu s-a născut la 29 noiembrie 1914 în satul Lesnoe, județul Tighina. Și-a făcut studiile la facultatea de medicină generală din București, frecventând cursurile celor mai cunoscuți profesori ai timpului. A parcurs întreaga “ierarhie medicală”: extern, intern, secundar al unor clinici de prestigiu din București.

Academicianul Natalia Gheorghiu era convinsă că filiera de externat, internat, secundariat – era esențială pentru „obținerea unei pregătiri temeinice”, iar soarta face așa ca, după absolvirea facultății, să-și înceapă cariera profesionistă în calitate de medic de familie, ca mai apoi să fie mobilizată și trimisă pe front la cel de-al II-lea război mondial, unde a lucrat ca chirurg militar. Ulterior își amintea de această perioadă, era foarte mândră de experiența de chirurg de război deoarece practicarea chirurgiei de campanie i-a permis să se familiarizeze cu o serie de probleme de patologie traumatică cu care chirurgii în timp de pace nu se confruntă decât doar sporadic. La câțiva ani după demobilizare a susținut teza de doctor în medicină, apoi pe cea de doctor habilitat în medicină.

O perioadă de MAI BINE de jumătate de secol (din mai 1946 până în februarie 2001) a activat la USMF “N. Testemițanu” din Chișinău, la catedrele chirurgicale, ascensiunea Domniei sale fiind marcată de următoarele

“reperere”: medic secundar de clinică, asistentă, conferențiar, profesor universitar membru corespondent al AȘM din Rusia.

În 1957, a fost numită șef al catedrei de chirurgie pediatrică, pe care a condus-o cu competență și autoritate până la pensionare (1986), unde avea să activeze și în calitate de profesor al aceleiași catedre până în februarie 2001.

Energia creatoare a Nataliei Gheorghiu a ajutat-o să extindă în termene relativ scurte baza clinică și de studii a catedrei, s-o înzestreze cu cea mai performantă aparatură de diagnostic și tratament. Academicianul Natalia Gheorghiu a depus mari eforturi pentru dezvoltarea chirurgiei pediatrice în Republica Moldova. Una din inițiativele ei prevedea înființarea unei Clinici Universitare, a unui Centru universitar de chirurgie pediatrică.

A îmbrățișat chirurgia pediatrică imediat după război, manifestându-se ca un chirurg de talie europeană.

Personalitate integră, înzestrată cu un profund sentiment civic, a fost conștientă de viitorul medicinei din republică, de aceea a pregătit o pleiadă de discipoli, care muncesc cu aceeași dăruire. Colectivul creat de D-na profesoară la catedră a constituit temelia celei mai importante școli științifice – școala de chirurgie, ortopedie, traumatologie, urologie, anesteziologie și reanimare pediatrică, precum și a școlii de pediatrie reconstructivă și reparatorie.

Omul Natalia Gheorghiu a fost o personalitate de o certă probitate profesională, dotată cu sinceritate, înțelepciune. Diagnostician de mare finețe, specialist care posedă o tehnicitate chirurgicală aparte, a fost un gânditor prin excelență al gestului chirurgical; a avut un simț deosebit la intuirea complicațiilor postoperatorii, și-a îngrijit întotdeauna deosebit de atent bolnavii. A inspirat bolnavilor încredere și dragoste caldă, găsind pentru fiecare un cuvânt potrivit care să le redea optimismul. A studiat permanent, până la ultima suflare, fiind la curent cu ultimele noutăți chirurgicale. A contribuit mult la formarea tinerilor chirurși, care, profesând astăzi în diverse secții de chirurgie din țară și de peste hotarele ei, îi păstrează o vie și frumoasă amintire.

Lupta cu boala s-a dovedit a fi uneori peste puterile strălucitelor sale capacități. Dar, curajoasă fiind, nu și-a ascuns “înfrângerile”, aducându-le mereu la “judecata” colegilor, în discuția Societății Chirurgilor. Era convinsă că din fiecare nereușită se pot trage învățăminte, concluzii și se poate învăța ceva.

Prin neobosita sa activitate a contribuit esențial la diversificarea chirurgiei nou-născutului, abdominale, îndeosebi prin realizări în chirurgia tubului digestiv (preponderent chirurgia colonului, regiunii ano-rectale), chirurgia ficatului, căilor biliare, tumorilor mediastinale, retroperitoneale, chirurgia toracică, urologică, plastică, a făcut cercetări în domeniile ortopediei și traumatologiei, combustiologiei etc.

Valoroasa sa activitate științifică și-a găsit reflectare în două teze: de doctor în medicină (1949) și doctor habilitat în medicină (1954), susținute cu calificativul “excellent”. O moștenire de 650 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare, 6 monografii, 5 culegeri tematice,

două brevete sunt rodul celor 57 de ani de activitate a Marelui Savant. Articolele și monografiile academicianului Natalia Gheorghiu nu prezintă numai interes istoric; ele sunt actuale și utile, în pofida diversificării continue a metodelor de investigație.

După retragerea din chirurgia activă, profesoara Natalia Gheorghiu a continuat să fie consilierul generațiilor de discipoli pe care i-a format (în total 52 de promoții). Mulți dintre ei erau oaspeți frecvenți ai profesoarei din Strada Florilor.

Nesecatul spirit activ, zbulciumul creator și imensul aport al marelui savant au fost prețuite cu prilejul jubileului de 80 de ani al Domniei sale când i-a fost conferită cea mai înaltă decorație a țării – Ordinul Republicii, anticipat de încă 4 ordine și medalii. Astfel a fost exprimată recunoștința față de această distinsă personalitate, pentru contribuția deosebită la progresul chirurgiei, chirurgiei pediatrice și, în general, al medicinei din Republica Moldova.

Natalia Gheorghiu s-a stins din viață în ziua de 4 februarie 2001 la orele 13³⁵, la vârsta de 86 de ani. A plecat în această ultimă călătorie având un puternic sentiment. Și-a luat rămas bun de la toți discipolii, surorile și infermierele din clinică, așa cum nu a făcut-o niciodată.

A fost o bună cunoscătoare a istoriei Basarabiei, având și o vastă cultură umanistă. Ca un bun povestitor al unor întâmplări de demult, a înțeles viața cu un umor cald și subtil.

Colegilor ei din Clinica de Chirurgie, Ortopedie, Traumatologie, Urologie, Neurochirurgie, Anestezie, Reanimare, Combustiologie, Oncologie pediatrică ne lipsesc și vor lipsi de aici înainte nu numai un sfat bun al unui chirurg cu mare experiență, dar și zâmbetul ei fin, uneori trist.

Academicianul Natalia Gheorghiu, pe bună dreptate s-a învrednicit de titluri științifice onorifice, de distincții guvernamentale, de cea mai înaltă distincție - Ordinul Republicii. A reprezentat Moldova, medicina moldavă, chirurgia moldavă, cea pediatrică cu multă demnitate în diferite țări ale lumii.

Academicianul, savantul Natalia Gheorghiu a fost permanent pătrunsă de simțul dezvoltat al datoriei, de dragoste de muncă și entuziasm, și-a urmat demn calea profesională, care a devenit esența și sensul vieții sale. Natalia Gheorghiu efectua intervenții chirurgicale, cerceta, învăța, concomitent educa 2 copii, crea condiții pentru discipolii care au ales calea științei, îi îndruma în procesul pregătirii tezelor de doctor în medicină și doctor habilitat. Se odihnea conform intereselor, posibilităților, fiind permanent solicitată și deseori deranjată de elevii săi.

Viața Doamnei Natalia Gheorghiu a cunoscut perioade de timp albe și negre, și chiar foarte negre. Experiența de viață, cu realizările și greșelile ei, cu momentele fericite și mai puțin senine, cu bucurii și tristeți, cu înălțări și căderi și-a lăsat amprenta profund în sufletul ei, făcând-o să devină un suflet tot mai zbulciumat, privirile ei fiind tot mai îngândurate.

Pentru noi, elevii profesorului Natalia Gheorghiu, au fost vremuri și foarte grele, dar noi eram tineri, credeam

că suntem în stare să depășim orice obstacol și lucrul acesta ne făcea fericiți, chiar și atunci când majoritatea dintre noi, studenți fiind, mergeam cu cartea de anatomie a omului în mână și cu oase în geantă, luate de la catedră pentru a fi studiate. Unii țineau în camere craniile, chiar și schelete din dorința de a ne pregăti mai bine pentru examene. Pentru noi prezența la examene era obligatorie, exceptând cazurile de boală.

Cu trecerea timpului noi, considerăm că în viața Dascălului nostru a predominat bucuria prilejuită succeselor atâtor ramuri ale chirurgiei copilului (chirurgia neonatală, septică, urgentă, traumatologia și ortopedia, neurochirurgia, reanimarea și anestezia, toxicologia și hemodializa etc.) pe care le-a promovat, a școlii pe care a fondat-o și dezvoltat-o cu dragoste și dăruire de sine, de realizările numeroșilor ei elevi, care îi poartă permanent cinstea și onoarea, de recunoștința celor care i s-au aflat în preajmă, au iubit-o, de recunoștința și dragostea micilor ei pacienți, vieți salvate, zâmbetul nou născutului, a copilului însănoșit. Căldura amintirilor, conștiința împăcată, că a trăit și a activat conform jurământului Hipocrate i-au alinat sufletul. Natalia Gheorghiu a fost Omul, Prietenul prețuit și de nădejde al tuturor.

Antoine de Saint Exupery a scris cândva că „viața nu este nici simplă nici complicată, nici limpede nici mohorâtă, nici contradictorie nici coerentă. Este - și atâta tot”.

Se spune, și în bună măsură este adevărat, că atunci când ai dispărut și tu și nici cei care ți-au dat viață nu mai sunt, ai dispărut definitiv din Univers!... Dar când ai creat o școală, când ai lăsat în urma ta atâtea cărți, când ai alinat suferința atâtor copii, când ai așezat bisturiul în mâna atâtor „copii chirurgicali”, cum este cazul Academicianului Natalia Gheorghiu, Horatius, poetul latin, nu a avut oare dreptate?! Așa a trăit Doamna Natalia Gheorghiu, generația de până și de după război. Aceasta a fost și va fi.

Există o expresie: „Muncește ca și cum nu ai avea nevoie de bani, iubește ca și când nimeni nu te-a făcut vreodată să suferi. Dansează ca și când nimeni nu te vede. Cântă de parcă nu te-ar auzi nimeni. Trăiește ca și când Paradisul ar fi pe pământ.” Credem că a știut acest aforism și a ținut cont de el și Academicianul Natalia Gheorghiu.

Au trecut nouă ani. Astăzi nu mai este printre noi avocatul nostru, al tuturor, nu ne mai putem bucura de întâlnirile cu Dascălul nostru, iar ea nu va mai auzi cuvinte de mulțumire pentru zbuluciumul cu care și-a închinat viață și eforturile pentru binele nostru și al pacienților.

În medicină sunt puține evenimente și personalități, a căror măreție te impune să contenești din drum, să-ți faci un răgaz și să cugeți în semn de adâncă recunoștință asupra aceluia spirit de sacrificare și fapte de eroism, care-i caracterizează pe ai noștri dascăli și predecesori, și care și-au consacrat viața și activitatea celor din jur.

Azi noi, elevii Profesorului Natalia Gheorghiu, ne întoarcem în trecut, căci acolo ne este Dascălul, cea care merită să poarte numele egal cu veșnicia.

Academicianul Gheorghiu a rămas în memoria noastră ca o flăcără, ce palpitează și generează bunătața sufletească, un foc al dorinței de a cunoaște și care arde până în prezent.

Ea, cea de odinioară, ne-a purtat prin noianul cunoștințelor adunate de strămoși și împărtășite nouă cu dragoste și dăruire de sine, tocmai așa cum ne învață înțelepciunea strămoșilor prin cuvintele marelui Van Tiulp „Lucendi allis, ego ipse ardeo”.

Profesorul Gheorghiu a fost ca o carte deschisă, o enciclopedie întreagă, a zidit în noi dorința de carte, a zidit templul viitoarelor generații de chirurși pediatri.

Au trecut deja nouă ani de la dispariție, dar până în prezent ne amintim cuvintele spuse, cuvinte blajine, câte odată dojenitoare, aspre și generoase.

Noi, elevii ei, am devenit oameni în toată firea, suntem mândri de profesia pe care am îmbrățișat-o, dar meritul este în mare măsură al ei. Învățătoarea noastră a sădit în noi sămânța, care a încolțit, ea ne-a învățat să fim buni cu oamenii și să posedăm acele calități omenești, încât să ni se încredințeze viața și sănătatea, continuarea cauzei pentru care Domnia sa atât de mult s-a străduit. Toate aceste fapte ne determină, conștient și adesea la nivel de subconștient, să-i evocăm continuu figura luminoasă, personalitatea de Clinician, Chirurg dedicat și Cercetător, precum și de Om, căutând să-i urmăm exemplul în profesie și în viața de zi cu zi din clinică, care pentru Academicianul Natalia Gheorghiu și pentru noi toți a constituit și am vrea să constituie și în continuare o a doua familie!

Să nu uităm că Chirurgul Natalia Gheorghiu a impus și insuflat tuturor colaboratorilor și întregului personal al clinicii o comportare deontologică și corectă, decentă, în spiritul respectului și devotamentului față de bolnav.

Tactul deosebit de care a dat constant dovadă a impus respect, a exclus atitudinile agresive, creând un climat de înțelegere, fără alterații, fără situații conflictuale, fără constituirea unor clanuri legate prin interese meschine care să compromită unitatea clinicii. Orice tendințe în acest sens erau imediat desființate de Domnia sa Natalia Constantinovna. Avea rara calitate de a face pe oricare din membrii clinicii să-și descarce sufletul cu sinceritate și încredere în situațiile personale limită, știa să asculte și, mai ales, să ofere sfaturi și soluții. Decepțiile profesionale ale oricărui dintre noi constituiau prilejul unor discuții confidențiale, sincere, obiective, în urma cărora profesorul dădea sfaturi dintr-o experiență de o viață trăită între bolnavi. În fața ei fiecare dintre colaboratori se simțea Om respectat și considerat ca atare.

Fiecare dintre noi și-a ales drumul, muncim la căpătâiul sufletelor suferinde, dar aceasta este condiția profesiei noastre, scopul ei și înțelepciunea, iar fericirea e răsplata.

Profesorul Natalia Gheorghiu a lăsat un nume „adunat pe-o carte”, cartea vieții medicale.

Este timpul să ne întrerupem din grijile și ocupațiile noastre cotidiene și să închinăm câteva clipe de reculegere pentru Marele Chirurg, Savant, Om de omenie, colega noastră de profesie – Academicianul Natalia Gheorghiu, care a plecat în neființă și să ne rugăm pentru odihna ei veșnică.

Academician Eva Gudumac